

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН БҮГД НАЙРАМДАХ АВСТРИ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН “САНХҮҮГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ
ХЭЛЭЛЦЭЭР”-ИЙГ СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ХЭРЭГЦЭЭ
ШААРДЛАГЫГ УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДАЛСАН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН**

УЛААНБААТАР ХОТ
2026 ОН

АГУУЛГА

НЭГ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ.....	3
ХОЁР. УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДЛАХ ҮЕ ШАТ	3
ГУРАВ. АСУУДАЛД ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН БАЙДАЛ.....	3
3.1. Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл	3
3.2. Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл	5
3.3. Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл	6
3.4. Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл	10
3.5. Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гуравдугаар шатны төсөл.....	12
3.6. Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл.....	13
3.7. Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төсөл	14
ДӨРӨВ. АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ ЗОРИЛГЫГ ТОМЬЁОЛОХ	15
ТАВ. АСУУДЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ХУВИЛБАРЫГ ТОГТООЖ, ЭЕРЭГ БОЛОН СӨРӨГ ТАЛЫГ ХАРЬЦУУЛАХ	15
ЗУРГАА. ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАРЫН ҮР НӨЛӨӨГ ТАНДАН СУДАЛСАН БАЙДАЛ	16
Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, бусад хууль тогтоомжтой нийцэж байгаа эсэх талаар.....	24
ДОЛОО. ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ	24

НЭГ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлал”-ын дагуу “Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр” соёрхон батлах тухай хууль”-ийн төслийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан судалгааг хийж боловсруулсан.

ХОЁР. УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДЛАХ ҮЕ ШАТ

Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлал (цаашид Аргачлал гэх)-ын 2-т заасан үе шат бүрээр Хуулийн төслийн тандан судлах ажлыг зохион байгууллаа.

ГУРАВ. АСУУДАЛД ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН БАЙДАЛ

3.1. Хорт хавдрын нейронавигаци, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл

Монгол Улсад оношлогдож буй хорт хавдрын 70 гаруй хувь нь хожуу шатандаа илэрч, тархи, нугасны гүний хавдрын олон тохиолдолд дотоодын оношилгоо, эмчилгээний боломж хязгаарлагдмал байна /орчин үеийн нейронавигаци, стереотактик эмчилгээний төв байгуулах нэн шаардлагатай/. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвөөс гаргасан статистик үзүүлэлтээр эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалтын дагуу сүүлийн 9 жилийн хугацаанд төв мэдрэлийн системийн хавдрын тохиолдол эрс өссөн статистик гарсан байна. Ялангуяа тархины гүний төвөгтэй байрлалтай хавдрын мэс засал, эмчилгээ, мэс заслын дараах хүндрэл болон нас баралт нь анхаарал татах асуудал болсоор байна. Иймд энэхүү чиглэлээр төрөлжсөн нарийн мэргэжил эзэмшсэн боловсон хүчнийг сургалтад хамруулан чадавхжуулж, орчин үеийн дэвшилтэт тоног төхөөрөмжүүдээр хангагдах зайлшгүй шаардлага тулгарч байна.

Энэхүү төслийг хэрэгжүүлснээр Эрүүл мэндийн сайдын 2024 оны А/273 дугаар тоот тушаалаар Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалтад орсон “Тархи нугасны гүний, төвөгтэй байрлалтай, нэвчсэн, мэс заслаар авах боломжгүй болон бусад ажилбар эмчилгээ шаардагдах хавдар, хавдар төст эмгэгийн мэс засал, эмчилгээ” А-1 заалтыг хасан, дотооддоо үе шаттайгаар шийдвэрлэх боломж бүрдэнэ.

Монгол Улсад тархи, нуруу нугасны хавдрын оношилгоо нь ихэвчлэн MRI, CT дүрслэлд тулгуурлаж байгаа боловч:

- Хавдрын идэвхтэй (амьд) эдийг сорвижилт, некрозоос ялгах боломж хязгаарлагдмал;
- Дахилт эсэх, эмчилгээний үр дүнг эрт үнэлэх боломж хангалтгүй;
- Биопси, мэс заслын зорилтот хэсгийг оновчтой тодорхойлох нарийвчлал дутмаг;

- Стереотактик туяа болон мэс заслын эмчилгээний төлөвлөлтөд функциональ мэдээлэл дутагдалтай байна.

Эдгээр шалтгаанаар тархины гүний, төвөгтэй байрлалтай хавдарт онош хоцрох, эмчилгээний үр дүн буурах, хүндрэл болон нас баралт нэмэгдэх бодит эрсдэл үүсэж байна. PET-CT нь анатомийн бус **метаболизм, эсийн идэвхийг** харуулдаг дэвшилтэт оношилгооны арга бөгөөд тархи, нугасны хавдрын үед дараах давуу талуудыг бий болгоно:

- Оношилгооны нарийвчлал;
- Хавдрын идэвхтэй хэсгийг өндөр нарийвчлалтай тодорхойлох;
- MRI-д тодорхой бус харагдах low-grade vs high-grade хавдрыг ялгах;
- Radiation necrosis vs tumor recurrence-ийг ялган оношлох.

Хүснэгт 1. “Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалтын дагуу Эрүүл мэндийн статистикаар бүртгэгдсэн өвчнийг түүвэрлэн харьцуулсан үзүүлэлт”, 2014 он, 2023 он

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2014	2023
Тархины өмөн	103	509
Тархины, байршил тодорхойгүй	43	84
Нугасны	0	12
Төв мэдрэлийн тогтолцооны, байршил тодорхойгүй	1	4
Тархи-нугасны бүрхүүлийн хоргүй хавдар	47	331
Тархи ба төв мэдрэлийн тогтолцооны бусад хэсгийн хоргүй хавдар	290	1010
Тархины майхнаас дээших хэсгийн	84	2401
Төв мэдрэлийн тогтолцооны бусад тодорхой хэсгийн	1	64
Тархины, тодорхойгүй	1	1

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн 2023 оны статистик тоон үзүүлэлтээс харахад тархи, нугасны хортой хавдрын тохиолдол 100,000 хүн ам тутамд 10.4 тохиолдол бүртгэгдсэн. Үүнээс эр-3.8, эм-6.6 тус тус байна. Монгол Улсын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн хүн амын тоотой харьцуулахад жилд дунджаар 368.6 тохиолдол бүртгэгдэж байна.

Үндэслэл

Хавдрын өвчлөлийг бууруулах нь улс орны хүний хөгжлийн индекс, нийгэм, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг тодорхойлох суурь үзүүлэлтүүдийн нэг юм. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын үзэж буйгаар хорт хавдрыг эрт илрүүлж, зохистой удирдлага, эмчилгээ хийснээр амьдралын чанар, дундаж наслалтыг мэдэгдэхүйц сайжруулах боломжтой гэж үздэг.

Анагаах ухааны үүднээс авч үзвэл хорт хавдрын эрт оношилгоо нь урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, эмчлэх, сэргээн засах гэсэн тусламжийн бүх үе шатыг хамарсан цогц тогтолцооны салшгүй хэсэг юм. Ялангуяа тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудын нарийн мэс засал эмчилгээ нь эрүүл мэндийн тусламжийн

гуравдагч шатны өндөр технологи, өндөр мэргэшил шаардсан үйлчилгээ бөгөөд улс орны эрүүл мэндийн тогтолцооны чадавхыг илтгэх чухал үзүүлэлт болдог.

Ихэнх орнуудад хорт хавдрын үеийн стандарт үзлэгт компьютер томографи, соронзон үелзүүрт томографи шинжилгээ, зарим генетикийн скринингийг заавал хамруулдаг бөгөөд онош батлагдсан тохиолдолд олон мэргэжилтний хамтарсан үзлэг, эмнэлзүйн хэлэлцүүлэг хийн, мэс заслын бэлтгэлийг урьдчилан төлөвлөдөг. Энэ нь хүний нөөцийг тогтвортой хөгжүүлэх, өндөр өртөгтэй тоног төхөөрөмжийг оновчтой ашиглах, эмчилгээний үр дүнг сайжруулах давуу талтай байдаг. Хорт хавдрыг эрт оношлох, нарийн мэс заслыг хөгжүүлэх бодлого нь зөвхөн эрүүл мэндийн салбарын асуудал бус, нийгэм, эдийн засгийн урт хугацааны хөрөнгө оруулалт болох нь нотлогдсон байна.

Сүүлийн жилүүдэд Монгол Улсад хорт хавдрын чиглэлээр авах арга хэмжээний хувьд тодорхой ахиц гарч байгаа хэдий ч тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудын эрт илрүүлэлт, оношилгоо, эмчилгээний нарийн мэс заслын тусламж, үйлчилгээ, тоног төхөөрөмжийн хүрэлцээгүй байдал зэрэг нь хангалтгүй хэвээр байна.

Тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудын нарийн мэс засал эмчилгээний хувьд төвлөрсөн хэдхэн эмнэлэгт хязгаарлагдан хэрэгжиж, зарим тохиолдолд гадаад улсад эмчлүүлэх шаардлага үүсэж, гэр бүл болон улсын хэмжээнд санхүүгийн дарамт учруулж байна. Үүнээс гадна тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудын талаарх үндэсний хэмжээний тандалт, мэдээллийн сан бүрэн төлөвшөөгүй байгаа нь бодлого, төлөвлөлтийг нотолгоонд суурилан хэрэгжүүлэхэд хүндрэл учруулж байна. Иймд цаашид тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудыг эрт үед оношлон илрүүлэх, хавдартай өвчтөний амьдралын чанарыг нэмэгдүүлэх, эмчилгээний тасралтгүй, чанартай тогтолцоог бүрдүүлэх, нотолгоонд суурилсан тандалт, судалгааг сайжруулах шаардлага буй болоод байна.

3.2. Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл

Өнөөгийн нөхцөл байдал

Монгол Улсын хэмжээнд 2025 онд 232,315 осол гэмтлийн шинэ тохиолдол бүртгэгдэж өмнөх оноос 4.4 хувиар өсөж, хамгийн их тохиолдолтой жил болсон. Манай улсын 100,000 хүн тутамд ногдох тохиолдлын түвшин 6766.4 байна. 2025 онд бүртгэгдсэн нийт осол гэмтлийн 83.8% нь нийслэлд, 16.2% нь орон нутагт бүртгэгдсэн бөгөөд 100,000 хүнд ногдох тохиолдлын түвшнээр авч үзэхэд нийслэлд 11,617, орон нутагт 2,141 байна.

Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв (цаашид “ГССҮТ” гэх)-д 2025 онд нийт 15,155 мэс засал буюу хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 70.7% хувьд мэс засал эмчилгээ хийгдсэн ба 2024 оноос 5.2%-иар буурч, 2020 оноос 44.5%-иар нэмэгдсэн байна.

Тус төвд 2025 онд 99,338 сэргээн засах эмчилгээ хийлгэсэн ба өмнөх оны үзүүлэлттэй харьцуулахад 30.8%-аар, 5 жилийн дундажтай харьцуулахад 79.8%-аар тус тус нэмэгдсэн байна. Монгол Улсад гэмтэл, ослын шалтгаант өвчлөлийн тоо тогтмол өсөж байгаа хэдий ч тусламж, үйлчилгээний үндсэн бааз болох ГССҮТ-ийн мэс заслын өрөөнүүдийн орчин, тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал олон улсын стандартаас хоцорсон, халдвар хяналт, аюулгүй ажиллагааны нөхцөл сул хэвээр байна. Тухайлбал:

- Сүүлийн үеийн мэс заслын тоног төхөөрөмж, дүрс оношилгоо эмчилгээний шийдлүүд дутмаг;

- Мэс заслын дараах сэргээн засах эмчилгээг хийхэд тоног төхөөрөмжийн хүрэлцээ муу, эмчилгээний үр дүн, эдгэрэлтийг сайжруулах боломж нөхцөл хомс.

Иймд Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, үр дүнг сайжруулах зорилгоор иж бүрэн шинэчлэл хийх шаардлагатай байна.

Үндэслэл

Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалын 3.4.1.10-т “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ болон эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх тогтолцоонд олон улсын стандартыг мөрдүүлж, оношилгоо, эмчилгээний олон улсын дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлнэ” гэж, Монгол Улсын засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.3.2.8-д. “Сэргээн засах тусламж, үйлчилгээг олон улсын жишигт нийцүүлэн хөгжүүлж, тусламж, үйлчилгээ шаардлагатай иргэдэд урт болон богино хугацаанд цогц байдлаар, нотолгоонд суурилсан тусламж, үйлчилгээг үзүүлж, чанар, аюулгүй байдлыг хангана” гэж тус тус заасан.

Төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлогын хүрээнд хүн амд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг тэдний эрэлт, хэрэгцээнд тулгуурлан аливаа өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, нотолгоонд суурилсан оношилгоо, эмчилгээний шинэ технологийг нэвтрүүлэх, эрүүл мэндийн салбарын санхүүжилтийн зохистой тогтолцоог бүрдүүлэх замаар тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулан монгол хүний дундаж наслалтыг уртасгах зорилготой.

Тогтвортой хөгжлийн зорилт-3 - Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтын түвшин (100 000 хүнд ногдох) Монгол Улс 15.6 буюу дэлхийн дунджаас доогуур байна.

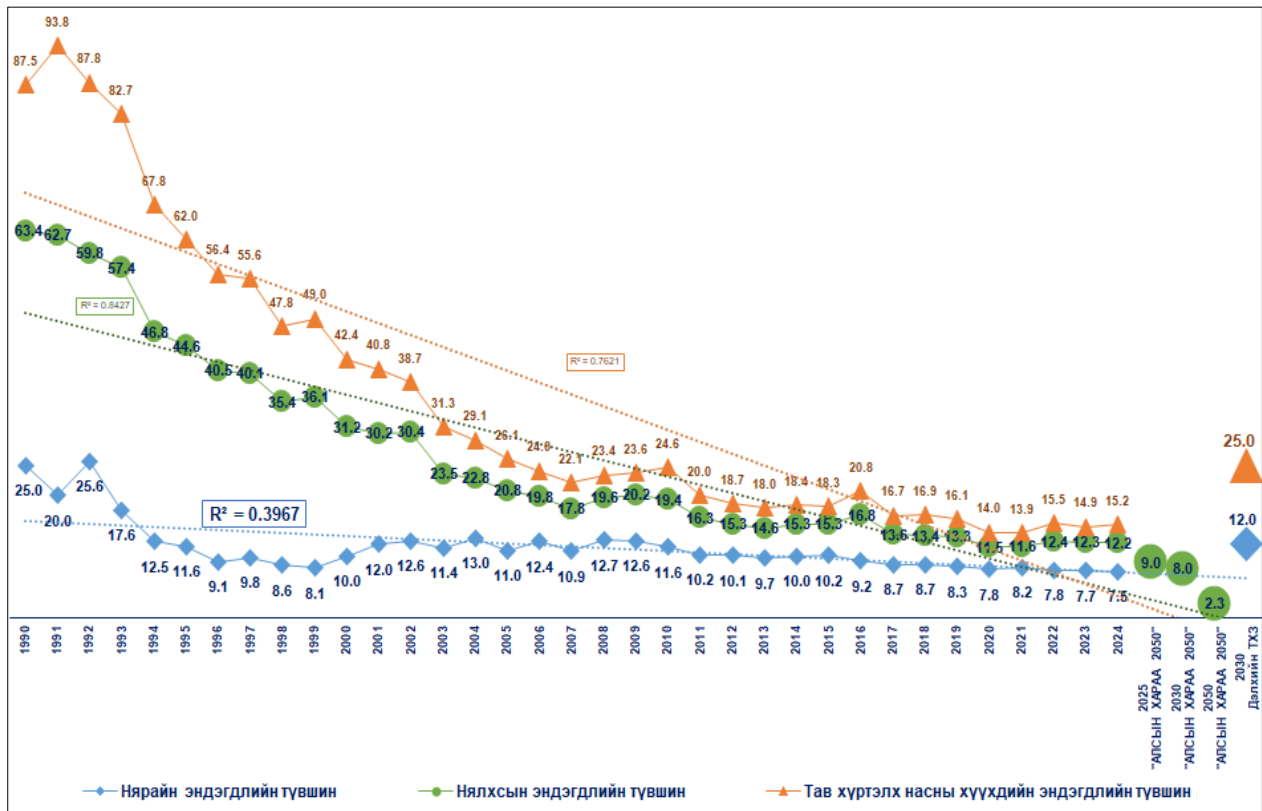
3.3. Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл

Өнөөгийн нөхцөл байдал

2025 оны эхний 7 сард 31426 эх амаржиж, 31665 хүүхэд амьд, 146 ураг амьгүй төрж, төрөлт өнгөрсөн оны мөн үеэс 2115, амьд төрөлт 2132 тохиолдлоор буурсан. 2025 оны эхний 7 сард улсын хэмжээнд 100 эх хүндэрч, 90 эхийн амь нас аврагдаж,

Перинатал үед үүссэн эмгэг	310 54.7	250 44.3	256 43.3	197 38.4	224 42.5	Тархины хүчилтөрөгчийн дутагдал	73 26.4
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	23 4.1	71 12.6	78 13.2	85 16.6	74 14.0	Төрөлхийн хөгжлийн гажиг	42 15.2
Осол гэмтэл	58 10.2	72 12.8	74 12.5	75 14.6	67 12.7	Төрөх үеийн бүтэлт	15 5.4
Төрөлхийн хөгжлийн гажиг	94 16.6	91 16.1	112 19.0	88 17.2	85 16.1	Уушгины хатгалгаа	11 4.0
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин,	2 0.4	9 1.6	10 1.7	7 1.4	13 2.5	Үжил	15 5.4
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	16 2.8	28 5.0	18 3.0	27 5.3	32 6.1	Эх доторх халдвар	10 3.6
Хоол шингээх эрхтний өвчин	9 1.6	7 1.2	12 2.0	10 1.9	7 1.3	Гавал доторх цус харвалт	2 0.7
Хавдар	12 2.1	11 2.0	11 1.9	13 2.5	8 1.5	Гэнэтийн үхлийн хам шинж	1 0.4
Бусад	43 7.6	25 4.4	20 3.4	11 2.1	17 3.2	Төрөхийн гэмтэл	1 0.4
Бүгд	567 100.0	564 100.0	591 100.0	513 100.0	527 100.0	Нярайн хахах хам шинж	7 2.5

Зураг 2. Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, Монгол Улс, 2020-2024 он

Үндэслэл

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл нь аливаа улс орны эрүүл мэнд, хүн амын сайн сайхан аж байдлын чухал үзүүлэлт хэмээн тооцогддог. Тогтвортой хөгжлийн бодлого-2030 (цаашид “ТХЗ” гэх)-д бүх улс орнууд нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн сэргийлж болох эндэгдлийг тэглэх, тав хүртэлх насны хүүхдийн

эндэгдлийн түвшнийг 25-аас доош болгон бууруулах, нярайн эндэгдлийн түвшнийг 12-оос доош болгон бууруулах зорилт тавьсан.

Хүснэгт 3. Тав хүртэлх насны хүүхдийн болон нярайн эндэгдэл, Дэлхий дахинд, 1990, 2023 он

ҮЗҮҮЛЭЛТ	1990	2023
Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	93	44.6
Нярайн эндэгдлийн түвшин	36.6	17.5
Тав хүртэлх насанд эндсэн хүүхдийн тоо	12.6 сая	4.8 сая

ТХЗ-д хүрснээр тав хүртэлх насны 11 сая хүүхэд эндэхээс урьдчилан сэргийлэх боломжтой болно хэмээн тооцоолсон. Дэлхийн тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн 47%-ийг нярайн эндэгдэл эзэлж байна. Нярайн эндэгдлийн зонхилох шалтгаанд дутуу төрөлтийн хүндрэл, төрөлхийн хөгжлийн гажиг, төрөх үеийн хүндрэл, амьсгалын замын цочмог халдвар, үжил орж байна. Харин 29 хоногоос тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн шалтгаанд амьсгалын замын цочмог халдвар, хумхаа, суулгалт өвчин зонхилж байна.

ТХЗ-д хүрэхийн тулд эрүүл мэндийн тогтолцоог бэхжүүлэх, тусламж, үйлчилгээг тэгш хүртээмжтэй үзүүлэх, нийгмийн үндсэн хүчин зүйлсийг шийдвэрлэхэд тасралтгүй хүчин чармайлт гаргах нь чухал. Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэлд нөлөөлж байгаа гол хүчин зүйлс нь улс орны нийгэм, эдийн засгийн хүчин зүйлс (ядуурал, эхийн боловсрол, хоол тэжээл, алслагдсан байдал), эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмж, чанартай үйлчилгээ авах зэрэг арга хэмжээг оновчтой зохион байгуулаагүй, дархлаажуулалт хангалтгүй байх зэрэг хүчин зүйлс нөлөөлж байна. Сэргийлж болох хүүхдийн эндэгдлийг бууруулахын тулд хүүхдийг хөхөөр дагнан хооллох, жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн тусламж, үйлчилгээг мэргэшсэн, чадвартай эрүүл мэндийн ажилтнуудад хандах, үзүүлэх, хоол, бичил тэжээлийн хангамж, хүртээмжийг сайжруулах, иргэдэд хүүхдийн өвчний үед илрэх аюултай шинжийн талаар эрүүл мэндийн боловсрол олгох, ус, ариун цэвэр, эрүүл ахуйг сайжруулах, дархлаажуулалтад хамруулах нь зүйтэй.

Эрүүл мэндийн чанартай, хүртээмжтэй тогтолцоог бий болгохын тулд эх, эмэгтэйчүүд, хүүхэд-нярайн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дэмжих замаар сэргийлж болох эх-хүүхэд-нярайн эндэгдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлийг багасгах нь чухал юм. Эмнэлгийн бус нөхцөлд болон сэргийлж болох эх, хүүхдийн эндэгдлийг бууруулах, хүүхдийн хавдрын өвчлөл, төрөлхийн хөгжлийн гажгийн шалтгаант эндэгдлийг бууруулах нь хөтөлбөрийн гол зорилго юм. Гэрийн эндэгдлийг бууруулах, улмаар тэглэх, салбар дундын хамтын ажиллагааг сайжруулах, хавдрын эмгэгийн үеийн эмчилгээний цогц тусламжийг бүрдүүлэх, мэдээллийн тогтолцоог бий болгох, ураг, нярайн эрт илрүүлгийн хүртээмжийг дээшлүүлж, нярайн эрт үеийн нэн шаардлагатай тусламжийг дэлхийн түвшинд хүргэх, шинэ технологийг эмнэлгийн тусламжид нэвтрүүлэх зайлшгүй шаардлагатай байна.

Эхийн ноцтой хүндрэл, үр хөндөлт, дутуу төрөлт, амьгүй төрөлтөөс урьдчилан сэргийлснээр эхийн эндэгдлийг бууруулна. Иймд нөхөн үржихүйн насны

эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн байдал, гэр бүл төлөвлөлт, жирэмсний хяналтын чанар, хүртээмжийг сайжруулах, эхийн ноцтой хүндрэл, эндэгдэлд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг судлан, эрүүл мэндийн менежментийн асуудлыг шийдэх нь чухал.

3.4. Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл

Монгол Улсын хэмжээнд 2024 онд 10,000 хүнд ногдох амбулаторийн өвчлөлийн түвшин 10,930.9 болж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1,378.0-аар нэмэгдсэн ба өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаанд хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин 2,010.0 (10,000 хүн амд), амьсгалын тогтолцооны өвчин 1848.9 (10,000 хүн амд) болон зүрх судасны тогтолцооны өвчин 1340.9 (10000 хүн амд) зонхилж байна.

Зураг 1. Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан, 10,000 хүн 2015-2024 он.

Мөн хүн амын нас баралт 2024 онд 18.1 мянга болж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 875 хүн (4.8%)-ээр нэмэгдсэн бөгөөд нас баралтын 30,1% буюу тэргүүлэх шалтгаан нь зүрх судасны тогтолцооны өвчин 1690 (10000 хүн амд) болон хавдар 1320 (10000 хүн амд) эзэлж байна.

Зураг 2. Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2015-2024 он.

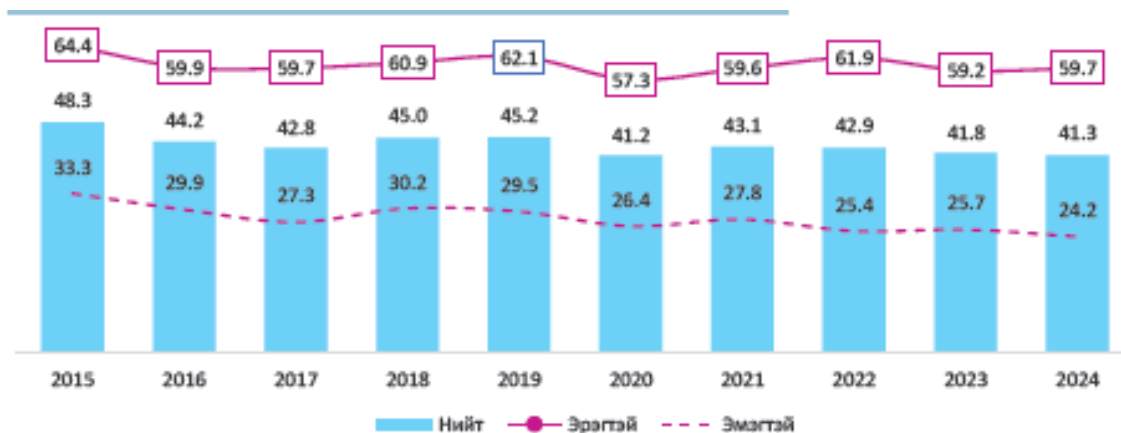

Тогтвортой хөгжлийн зорилтын хэрэгжилтийг хэмжих нэг гол үзүүлэлт нь 30-70 насны хүн амын дунд зүрх судасны өвчин, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчний шалтгаант нас баралтын тоо үзүүлэлт юм. Монгол Улсын хувьд 2024 онд тухайн насны нас баралтын 6405 тохиолдол бүртгэгдэж, нийт нас баралтын 35.4 хувь буюу дэлхийн дунджаас хоёр дахин өндөр байгаа нь эдгээр өвчний эмчилгээний оновчтой, үр дүнтэй байдалд онцгойлон анхаарал хандуулах зайлшгүй шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Хүснэгт 1. Зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчин, 30-70 насны 10 000 хүнд, 2015-2024 он.

Үзүүлэлт	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Зүрх судас, хорт хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчний шалтгаант нас баралт (30-70 нас)								
Бүгд	48.3	45.0	45.2	41.2	43.1	42.9	41.8	41.3
Зүрх судасны тогтолцооны өвчин	24.8	22.8	21.1	19.5	21.3	21.4	20.6	20.3
Хавдар	21.3	19.9	21.5	19.4	18.7	18.4	18.4	17.9
Чихрийн шижин	1.1	0.9	1.4	1.3	1.8	1.5	1.2	1.6
Амьсгалын замын архаг өвчин	1.1	1.3	1.3	1.0	1.3	1.6	1.5	1.5

Зураг 3. Зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчин, 30-70 насны 10 000 хүнд, 2015-2024 он.

ДЭМБ-ын статистик мэдээллээр 2022 онд 19.9 сая гаруй хүн хорт хавдраар өвдөж, 9.7 сая хүн хорт хавдрын шалтгааны улмаас нас барж, үүний дотор Монгол Улс дэлхийд нийт хорт хавдрын нас баралт, элэгний хорт хавдрын өвчлөл, нас баралтаараа тэргүүлж байх ба Монгол Улсын хүн амын дунд 2024 онд 8169 хорт хавдрын шинэ тохиолдол бүртгэгдсэнээс хорт хавдрын оношлогдох үеийг (TNM stage) авч үзвэл 63.4% нь хожуу үе шатандаа, үүнд гуурсан хоолой (88.5%), нойр булчирхай (79.5%), улаан хоолойн (78.6%) хорт хавдар ихэвчлэн хожуу үе шатандаа оношлогдож байгаа нь хавдар зэрэг эцсийн шатны эрхтний дутагдалтай өвчтөнүүдийн хувьд нь хамгийн үр дүнтэй, зарим тохиолдолд амь насыг аврах цорын ганц боломжит эмчилгээний арга нь эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ болоод байна.

Монгол Улсад эрхтэн шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ сүүлийн жилүүдэд хөгжиж байгаа хэдий ч дэвшилтэт тоног төхөөрөмж, нарийн мэргэжлийн хүний нөөц, дэд бүтцийн хүртээмж хангалтгүй хэвээр байна. Ялангуяа бөөр, элэг, зүрх, уушги зэрэг амин чухал эрхтний архаг дутагдлын тархалт нэмэгдэж, эрхтэн шилжүүлэн суулгах шаардлагатай өвчтөний тоо жилээс жилд өсөж байна. Гэвч мэс заслын хүчин чадал, эрчимт эмчилгээний ор, хяналтын систем, нарийвчилсан оношилгооны технологийн хязгаарлалт нь хүлээгдлийг уртасгаж, нас баралтын эрсдэлийг нэмэгдүүлж байна.

Мөн олон тохиолдолд иргэд гадаад улсад өндөр зардлаар эмчлүүлэхээс өөр сонголтгүй байгаа нь өрхийн санхүүд дарамт үүсгэхээс гадна улсын валютын гадагшлах урсгалыг нэмэгдүүлж байна. Иймд дотооддоо олон улсын жишигт нийцсэн тоног төхөөрөмжийн бааз, нэгдсэн төв байгуулах шаардлага зайлшгүй тулгарч байна.

3.5. Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гуравдугаар шатны төсөл

Цэргийн төв эмнэлгийн Аврахуйн анагаах ухааны салбарт Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төв, Яаралтай тусламжийн тасгууд харьяалагддаг бөгөөд Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төв нь эрчимт эмчилгээний, ерөнхий эмчилгээний, цус цэвэршүүлэх эмчилгээний үндсэн 3 тасагт нийт 55 ортойгоор улсын хэмжээний эм химийн бодисын хурц хордлогын тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байна.

Тус төвд жилд дунджаар 1500 орчим хүн эмчлэгдэж байгаагаас эрчимт эмчилгээ, яаралтай тусламжаар 400-500 орчим хүн үйлчлүүлдэг бөгөөд эдгээрийн 70% орчим нь хордлогын үеийн эрчимт эмчилгээний тусламж авдаг. Үлдэх хувь нь ерөнхий болон цус цэвэршүүлэх эмчилгээний тасгуудад эмчлэгддэг.

Хүснэгт 1. Тусламж үйлчилгээ болон тохиолдлын тоо - 2022-2024 он.

№	Тусламж үйлчилгээ	2022	2023	2024	2025
1	Эмийн хордлого	254	302	417	408

2	Химийн хордлого	116	258	271	246
3	Угаарын хордлого	726	1145	849	728
4	Архины хордлого	28	81	86	109
5	Хүйтэн зэвсэг	-	669	568	724
6	Халуун зэвсэг	-	10	8	9
7	Бусад гэмтэл	1028	659	662	1035

Дэлхийн улс орнуудын эдийн засаг, үйлдвэрлэлийн хөгжил дэвшлийг даган гарч байгаа сөрөг тал нь олныг хамарсан үйлдвэрлэлийн ослууд, их хэмжээний түймэр, түүнийг дагалдан гарах угаарын, үйлдвэрлэлд хэрэглэгддэг химийн бодисуудын гаралтай хордлогууд, экологийн гаралтай хордлогууд болон орчин үеийн залуусын дунд тархаад байгаа хорт зуршил болох мансууруулах бодисын цочмог болон архаг хордлогод өртөгсдийн тоо жилээс жилд нэмэгдэж байна.

Тухайлбал Цэргийн төв эмнэлгийн Аврахуйн анагаах ухааны (Амь тэнссэн үеийн тусламж) төвд 2022 онд эм химийн болон угаарын хийн хордлогод өртөж хэвтэж эмчлэгдсэн хүний тоо 1096 байсан бол 2023 онд 1705, 2024 онд 1537, 2025 онд 1382 болж, урьд өмнөх жилүүдтэй харьцуулахад нэмэгдэж байгаа тул Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төвийн оношилгоо, эмчилгээнд хэрэглэж байгаа эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчилж, нотолгоонд суурилсан орчин үеийн инновац шингэсэн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх нэн шаардлагатай байгаа нь энэхүү төслийн үндэслэл болж байна.

3.6. Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, сүүрилүүлэх, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл

Төрийн тусгай алба хаагчдын нэгдсэн эмнэлэг нь Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны харьяа хил хамгаалах, цагдаа, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх, шүүхийн шинжилгээ, архив, оюуны өмч, улсын бүртгэл, гадаадын иргэн, харьяатын асуудал эрхэлсэн байгууллага, мөн шүүх, прокурор, тагнуул, онцгой байдал, авлигатай тэмцэх, гааль зэрэг байгууллагуудын алба хаагчид, тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд, чөлөөнд байгаа ахмадуудад төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээ, мөн Чингэлтэй дүүргийн иргэдэд гэмтэл, мэс засал, хүүхдийн тусламж, үйлчилгээ, нийт 250 гаруй мянган хүн амд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг нэгдсэн эмнэлэг юм.

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн бодлогын хүрээнд хилийн баруун, зүүн бүсэд ажиллаж, амьдарч буй алба хаагчид, тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд, ахмад хилчид, мөн хил орчмын оршин суугчдад үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, алслагдсан бүс нутагт эрүүл мэндийн үйлчилгээг ойртуулах шаардлага тулгамдсан хэвээр байна.

Мөн эмнэлгийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх, оношилгоо, эмчилгээний чанарыг олон улсын түвшинд хүргэхэд зайлшгүй шаардлагатай орчин үеийн дэвшилтэт

технологи бүхий багаж, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийх, тэдгээрийг суурилуулах, ашиглах орчныг бүрдүүлэх, шаардлагатай өрөө тасалгааг стандартын дагуу тохижуулах, эмч, сувилагч, мэргэжилтнүүдийг мэргэшүүлэх, чадавхжуулах сургалтад хамруулах шаардлага үүсээд байна.

Түүнчлэн хилийн хөдөлгөөнт анги, нэгтгэлүүдэд үүрэг гүйцэтгэж буй алба хаагчдыг урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд тогтмол хамруулснаар хорт хавдар, чихрийн шижин, бусад халдварт бус өвчнийг эрт үед нь илрүүлж, хүндрэлээс сэргийлэх, эмчилгээний үр дүнг сайжруулах бодит боломж бүрдэх юм.

Иймд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, эмнэлгийн хүчин чадлыг өргөтгөх, орчин үеийн тоног төхөөрөмж, технологийг нэвтрүүлэх, хүний нөөцийг чадавхжуулах зорилгоор энэхүү төслийг хэрэгжүүлэх зайлшгүй шаардлага үүсэж байна.

3.7. Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төсөл

Дуурь, бүжгийн эрдмийн театрын барилга 1950 онд баригдсан бөгөөд тайзны тоног төхөөрөмж, гэрэл, тайзны эргэдэг тойрог болон бусад тоног төхөөрөмжүүд нь 1950-1960 онд Зөвлөлт Холбоот Улс (хуучнаар)-д үйлдвэрлэсэн байдаг. Сүүлийн жилүүдэд тайзны суурь доод эд ангийн механизм ажиллахгүй, засвар хийх боломжгүй, сэлбэг олдохгүй болсноос шалтгаалан тоглолтын үед тайзны ажиллагсад гараар буюу механикаар түрж, хөших зэргээр ажиллуулж, туухай, олс, арааг хүний хөдөлмөрөөр эргүүлж тайзыг ашиглаж байсан. Өнөөдрийн байдлаар тайз эргэхгүй зогссоноос гадна байгууллагын ажиллагсдын ажлын байрны аюулгүй байдалд эрсдэл үүсэх нөхцөл үүссэн.

Үүнээс шалтгаалан театрын урын санд байгаа уран бүтээлүүд тоглогдохгүй болж байна. Мөн тус театрт концерт, тоглолт хийхэд дуу, гэрэл, тайзны хүртээмж шаардлага хангахгүйн улмаас зарим тохиолдолд нэмэлт тоног төхөөрөмжүүдийг авчирч ашиглаж байгаа нь дуурийн театрын дуу чимээний үндсэн шинжийг алдагдуулж, үзэгч, хэрэглэгчдийн хүлээлтэд нийцсэн соёл, урлагийн үйлчилгээ үзүүлэхэд хүндрэл учирч байна.

“Алсын хараа -2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 1.1.8-д “Үндэсний сонгодог урлагийн дэг сургууль буюу заах арга зүйг магадлан итгэмжлүүлж баталгаажуулан монголын үндэсний сонгодог урлаг хэмээн дэлхийд танигдах бүтээлийг дэмжинэ” гэж, 1.1.19-д “Соёл урлагийг хүүхэд, залуучууд, бүх нийтэд түгээн дэлгэрүүлэхэд шаардлагатай театр, чуулга, соёлын ордны барилгыг шинээр барьж, тоног төхөөрөмжийг шинэчилнэ” гэж, 9.2.33-т “Хотын барилга байгууламжийг паспортжуулах, тэдгээрийн чанар, насжилтыг тодорхойлох, газар хөдлөлтийн үед тэсвэрлэх чадварт хянан баталгаажуулалт хийх, эрсдэлтэй байгууламжийг хүчитгэх, эсвэл буулгаж шинэчлэн барилгажуулах ажлыг зохион байгуулна” гэж, Монгол Улсын Засгийн газрын 2024–2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.3.5.8-д “Монголын нүүдлийн соёл, орон

нутгийн онцлогт тохирсон бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, брэндийг хөгжүүлж, үйлчилгээний стандартыг олон улсын жишигт нийцүүлнэ” гэж тус тус заасан.

ДӨРӨВ. АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ ЗОРИЛГЫГ ТОМЬЁОЛОХ

Бүгд Найрамдах Австри Улсын эх үүсвэрээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй “Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл”, “Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл”, “Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл”, “Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл”, “Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гуравдугаар шатны төсөл”, “Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл” болон “Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төсөл”-үүдийн санхүүжилтийн эх үүсвэрийг баталгаажуулах зорилгоор байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т заасны дагуу “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг боловсруулах шаардлагатай гэсэн зорилгыг тодорхойлж байна.

ТАВ. АСУУДЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ХУВИЛБАРЫГ ТОГТООЖ, ЭЕРЭГ БОЛОН СӨРӨГ ТАЛЫГ ХАРЬЦУУЛАХ

№	Хувилбар	Сонгох эсэх	Зардал, үр өгөөжийн харьцаа
1	Тэг хувилбар	Үгүй	“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн хүрээнд хэрэгжүүлэх нь төсөл, хөтөлбөрүүд нь Монгол Улсын Хөгжлийн урт, дунд болон богино хугацааны баримт бичгүүдэд хэрэгжүүлэхээр заасан бөгөөд заавал нэн тэргүүнд хэрэгжүүлж, тулгамдаж буй асуудлыг шийдвэрлэх шаардлагатай байна.
2	Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр ухуулга, сурталчилгаа хийх	Үгүй	Тулгамдаж байгаа асуудал, хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээ нь хэвлэл, мэдээлэл, бусад хэрэгслийг ашиглан олон нийтэд хандсан ухуулга, сурталчилгаа хийснээр шийдвэрлэгдэх боломжгүй байна.
3	Зах зээлийн эдийн засгийн хэрэгслүүдийг ашиглан төрөөс зохицуулалт хийх	Үгүй	“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-т туссан төслүүдийг төр-хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлэхэд санхүүгийн үр ашиг бага, өртгөө нөхөх хугацаа удаан, нийгмийн үр ашигтай төслүүд тул хувийн хэвшил төсөл хэрэгжүүлэх сонирхол бага байгаа тул зах зээлийн эдийн засгийн хэрэгслүүдийг ашиглан төрөөс зохицуулалт хийх хувилбарыг сонгох боломжгүй байна.

4	Төрөөс санхүүгийн интервенц хийх	Үгүй	Төрөөс санхүүгийн интервенц хийх замаар тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэх боломжгүй бөгөөд “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-г туссан төслүүдийг бүрэн Улсын төсвөөр хэрэгжүүлсэн тохиолдолд төсөвт дарамт үүсгэх эрсдэлтэй байна.
5	Захиргааны шийдвэр гаргах	Үгүй	Захиргааны ерөнхий хуулийн 11, 12 дугаар зүйлүүдэд захиргааны шийдвэр гаргах ажиллагааг захиргааны акт, захиргааны гэрээтэй холбогдсон үйл ажиллагаа гэж тайлбарласан. Улмаар мөн хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1-д “Захиргааны акт гэж захиргааны байгууллагаас тодорхой нэг тохиолдлыг зохицуулахаар нийтийн эрх зүйн хүрээнд гадагш чиглэсэн, эрх зүйн шууд үр дагавар бий болгосон амаар, бичгээр гаргасан захирамжилсан шийдвэр болон үйл ажиллагааг ойлгоно.” гэж, 52 дугаар зүйлийн 52.1-д “Захиргааны байгууллагаас нийтийн эрх зүйн харилцааг үүсгэж, өөрчилж, эсхүл дуусгавар болгохоор захиргааны гэрээг эрх зүйн хэм хэмжээнд нийцүүлэн байгуулж болно.” гэж тус тус заасан. Хуулийн дээрх тодорхойлолтуудыг харвал тулгамдаад байгаа асуудлуудыг захиргааны шийдвэр буюу захиргааны акт гаргах, захиргааны гэрээ байгуулах замаар шийдвэрлэх боломжгүй байна.
6	Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах	Тийм	Монгол Улсын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгагдсан эрүүл мэндийн чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, үр дүнтэй тогтолцоог хөгжүүлэх, соёл урлагийг хүүхэд, залуучууд, бүх нийтэд түгээн дэлгэрүүлэх зорилготой төслүүдийг хэрэгжүүлэх Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах замаар тулгарч байгаа асуудлыг шийдвэрлэх боломжтой. Мөн Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр” нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.2 дахь заалтын дагуу заавал соёрхон батлах олон улсын гэрээ болно.

ЗУРГАА. ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАРЫН ҮР НӨЛӨӨГ ТАНДАН СУДАЛСАН БАЙДАЛ

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 13, 14 дүгээр зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлалын”-ын дагуу Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын

“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн хэрэгцээ шаардлагыг урьдчилан хүний эрх, эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөөг тандан судлахдаа аргачлалд заасан дор дурдсан суурт асуултуудыг ашиглан төсөл тус бүр дээр судалгааг хийлээ.

Хүснэгт 1

ХҮНИЙ ЭРХЭД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
1.Хүний эрхийн суурь зарчмуудад нийцэж байгаа эсэх	1.1.Ялгаварлан гадуурхахгүй ба тэгш байх			
	1.1.1.Ялгаварлан гадуурхахыг хориглох эсэх		Үгүй	Ялгаварлан гадуурхсан зохицуулалтыг тусгахгүй.
	1.1.2.Ялгаварлан гадуурхсан буюу аль нэг бүлэгт давуу байдал үүсгэх эсэх		Үгүй	Ялгаварлан гадуурхсан зохицуулалтыг тусгахгүй.
	1.1.3.Тодорхой эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг сайжруулах зорилгоор авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ бол олон улсын болон үндэсний хууль тогтоомжид заасан хүний эрхийн хэм хэмжээтэй нийцэж байгаа эсэх		Үгүй	Олон улсын болон үндэсний хүний эрхийн хэм хэмжээг зөрчиж байгаа зохицуулалт байхгүй.
	1.2.Оролцоог хангах			
	1.2.1.Зохицуулалтын хувилбарыг сонгохдоо оролцоог хангасан эсэх, ялангуяа эмзэг бүлэг, цөөнхийн оролцох боломжийг бүрдүүлсэн эсэх	Тийм		Тодорхой зорилтот бүлэгт чиглээгүй нийт иргэд, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чадавхыг сайжруулахад чиглэсэн арга хэмжээ болно.
	1.2.2.Зохицуулалтыг бий болгосноор эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж байгаа, эсхүл хөндөгдөж болзошгүй иргэдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм		Бүлгүүдийг тодорхойлж, тэдэнд үзүүлэх үр нөлөөг тооцсон.
	1.3.Хууль дээдлэх зарчим ба сайн засаглал, хариуцлага			
	1.3.1.Зохицуулалтыг бий болгосноор хүний эрхийг хөхиүлэн дэмжих, хангах, хамгаалах явцад ахиц дэвшил гарах эсэх	Тийм		Ард иргэдийн амар тайван, аюулгүй амьдрах нөхцөл сайжирна.

	1.3.2.Зохицуулалтын хувилбар нь хүний эрхийн Монгол Улсын олон улсын гэрээ, хүний эрхийг хамгаалах механизмын талаар НҮБ-аас өгсөн зөвлөмжид нийцэж байгаа эсэх	Тийм		Уг зөвлөмжтэй зөрчилдөх агуулга байхгүй.
	1.3.3.Хүний эрхийг зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлагыг тусгах эсэх		Үгүй	Хариуцлагатай холбоотой зохицуулалт тусгах шаардлагагүй.
2.Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт агуулсан эсэх	2.1.Зохицуулалт нь хүний эрхийг хязгаарлах тохиолдолд энэ нь хууль ёсны ашиг сонирхолд нийцсэн эсэх			Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгахгүй.
	2.2.Хязгаарлалт тогтоох нь зайлшгүй эсэх			
3.Эрх агуулагч	3.1.Зохицуулалтын хувилбарт хамаарах бүлгүүд буюу эрх агуулагчдыг тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Эрх агуулагчдыг тодорхойлох шаардлагагүй.
	3.2.Эрх агуулагчдыг эмзэг байдлаар нь ялгаж тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Эрх агуулагчдыг эмзэг байдлаар нь ялгаж тодорхойлох шаардлагагүй.
	3.3.Зохицуулалтын хувилбар нь энэхүү эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзэж, тэдний эмзэг байдлыг дээрдүүлэхэд чиглэсэн эсэх	Тийм	Үгүй	Эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзсэн зохицуулалт агуулаагүй.
	3.4.Эрх агуулагчдын, ялангуяа эмзэг бүлгийн ялгаатай хэрэгцээг тооцсон мэдрэмжтэй зохицуулалтыг тусгах эсэх (хөгжлийн бэрхшээлтэй, үндэстний цөөнх, хэлний цөөнх, гагцхүү эдгээрээр хязгаарлахгүй)	Тийм	Үгүй	Эрх агуулагчдын, ялангуяа эмзэг бүлгийн ялгаатай хэрэгцээг тооцсон мэдрэмжтэй зохицуулалтыг агуулаагүй.
4.Үүрэг хүлээгч	4.1.Үүрэг хүлээгчдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Үүрэг хүлээгчдийг тодорхойлох шаардлагагүй.
5.Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуульд нийцүүлсэн эсэх	5.1.Жендерийн үзэл баримтлалыг тусгасан эсэх	Тийм	Үгүй	Жендерийн үзэл баримтлалтыг зохицуулалт агуулгаагүй.
	5.2.Эрэгтэй, эмэгтэй хүний тэгш эрх, тэгш боломж, тэгш хандлагын баталгааг бүрдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Хамааралгүй

ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
1.Дэлхийн зах зээл дээр өрсөлдөх чадвар	1.1.Дотоодын аж ахуйн нэгж болон гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж хоорондын өрсөлдөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Аливаа өрсөлдөөнд нөлөө үзүүлэхгүй.
	1.2.Хил дамнасан хөрөнгө оруулалтын шилжилт хөдөлгөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх (эдийн засгийн байршил өөрчлөгдөхийг оролцуулан)	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	1.3.Дэлхийн зах зээл дээрх таагүй нөлөөллийг монголын зах зээлд орж ирэхээс хамгаалахад нөлөөлж чадах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
2.Дотоодын зах зээлийн өрсөлдөх чадвар болон тогтвортой байдал	2.1.Хэрэглэгчдийн шийдвэр гаргах боломжийг бууруулах эсэх		Үгүй	
	2.2.Хязгаарлагдмал өрсөлдөөний улмаас үнийн хөөргөдлийг бий болгох эсэх		Үгүй	
	2.3.Зах зээлд шинээр орж ирж байгаа аж ахуйн нэгжид бэрхшээл, хүндрэл бий болгох эсэх		Үгүй	
	2.4.Зах зээлд шинээр монополыг бий болгох эсэх		Үгүй	
3.Аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэлийн болон захиргааны зардал	3.1.Зохицуулалтын хувилбарыг хэрэгжүүлснээр аж ахуйн нэгжид шинээр зардал үүсэх эсэх		Үгүй	
	3.2.Санхүүжилтийн эх үүсвэр олж авахад нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	3.3.Зах зээлээс тодорхой бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авахад хүргэх эсэх		Үгүй	
	3.4.Бараа бүтээгдэхүүний борлуулалтад ямар нэг хязгаарлалт, эсхүл хориг тавих эсэх		Үгүй	
	3.5.Аж ахуйн нэгжийг үйл ажиллагаагаа зогсооход хүргэх эсэх		Үгүй	

4.Мэдээлэх үүргийн улмаас үүсэж байгаа захиргааны зардлын ачаалал	4.1.Хуулийн этгээдэд захиргааны шинж чанартай нэмэлт зардал (Тухайлбал, мэдээлэх, тайлан гаргах г.м) бий болгох эсэх		Үгүй	
5.Өмчлөх эрх	5.1.Өмчлөх эрхийг (үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгө, эдийн бус баялаг зэргийг) хөндсөн зохицуулалт бий болох эсэх		Үгүй	
	5.2.Өмчлөх эрх олж авах, шилжүүлэх болон хэрэгжүүлэхэд хязгаарлалт бий болгох эсэх		Үгүй	
	5.3.Оюуны өмчийн (патент, барааны тэмдэг, зохиогчийн эрх зэрэг) эрхийг хөндсөн зохицуулалт бий болгох эсэх		Үгүй	
6.Инновац болон судалгаа шинжилгээ	6.1.Судалгаа шинжилгээ, нээлт хийх, шинэ бүтээл гаргах асуудлыг дэмжих эсэх	Тийм		
	6.2.Үйлдвэрлэлийн шинэ технологи болон шинэ бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэх, дэлгэрүүлэхийг илүү хялбар болгох эсэх	Тийм		
7.Хэрэглэгч болон гэр бүлийн төсөв	7.1.Хэрэглээний үнийн түвшинд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.2.Хэрэглэгчдийн хувьд дотоодын зах зээлийг ашиглах боломж олгох эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.3.Хэрэглэгчдийн эрх ашигт нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	7.4.Хувь хүний/гэр бүлийн санхүүгийн байдалд (шууд буюу урт хугацааны туршид) нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
8.Тодорхой бүс нутаг, салбарууд	8.1.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байрыг шинээр бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	8.2.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байр багасгах чиглэлээр нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	8.3.Жижиг, дунд үйлдвэр, эсхүл аль нэг салбарт нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
9.Төрийн захиргааны байгууллага	9.1.Улсын төсөвт нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	9.2.Шинээр төрийн байгууллага байгуулах, эсхүл төрийн байгууллагад бүтцийн өөрчлөлт хийх шаардлага тавигдах эсэх		Үгүй	

	9.3.Төрийн байгууллагад захиргааны шинэ чиг үүрэг бий болгох эсэх	Тийм		
10.Макро эдийн засгийн хүрээнд	10.1.Эдийн засгийн өсөлт болон ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	10.2.Хөрөнгө оруулалтын нөхцөлийг сайжруулах, зах зээлийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих эсэх	Тийм		
	10.3.Инфляц нэмэгдэх эсэх		Үгүй	
11.Олон улсын харилцаа	11.1.Монгол Улсын олон улсын гэрээтэй нийцэж байгаа эсэх	Тийм		

Хүснэгт 3

НИЙГЭМД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
1.Ажил эрхлэлтийн байдал, хөдөлмөрийн зах зээл	1.1.Шинээр ажлын байр бий болох эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	1.2.Шууд болон шууд бусаар ажлын байрны цомхотгол бий болгох эсэх		Үгүй	
	1.3.Тодорхой ажил мэргэжлийн хүмүүс болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	1.4.Тодорхой насны хүмүүсийн ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
2.Ажлын стандарт, хөдөлмөрлөх эрх	2.1.Ажлын чанар, стандартад нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	2.2.Ажилчдын эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	2.3.Ажилчдын эрх, үүрэгт шууд болон шууд бусаар нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	2.4.Шинээр ажлын стандарт гаргах эсэх		Үгүй	
	2.5.Ажлын байранд технологийн шинэчлэлийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон өөрчлөлт бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй

3.Нийгмийн тодорхой бүлгийг хамгаалах асуудал	3.1.Шууд болон шууд бусаар тэгш бус байдал үүсгэх эсэх		Үгүй	
	3.2.Тодорхой бүлэг болон хүмүүст сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх. Тухайлбал, эмзэг бүлэг, хөгжлийн бэршээлтэй иргэд, ажилгүй иргэд, үндэстний цөөнхөд гэх мэт		Үгүй	
	3.3.Гадаадын иргэдэд илэрхий нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
4.Төрийн удирдлага, сайн засаглал, шүүх эрх мэдэл, хэвлэл мэдээлэл, ёс суртахуун	4.1.Засаглалын харилцаанд оролцогчдод нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.2.Төрийн байгууллагуудын үүрэг, үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.3.Төрийн захиргааны албан хаагчдын эрх, үүрэг, харилцаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.4.Иргэдийн шүүхэд хандах, асуудлаа шийдвэрлүүлэх эрхэд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.5.Улс төрийн нам, төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
5.Нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдал	5.1.Хувь хүн/нийт хүн амын дундаж наслалт, өвчлөлт, нас баралтын байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	5.2.Зохицуулалтын хувилбарын улмаас үүсэх дуу чимээ, агаар, хөрсний чанарын өөрчлөлт хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	5.3.Хүмүүсийн амьдралын хэв маяг (хооллолт, хөдөлгөөн, архи, тамхины хэрэглээ)-т нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
6.Нийгмийн хамгаалал, эрүүл мэнд, боловсролын систем	6.1.Нийгмийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжид нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	6.2.Ажилчдын боловсрол, шилжилт хөдөлгөөнд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	6.3.Иргэдийн боловсрол (төрийн болон хувийн хэвшлийн боловсролын байгууллага) олох, мэргэжил эзэмших, давтан		Үгүй	

	сургалтад хамрагдахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх			
	6.4.Нийгмийн болон эрүүл мэндийн үйлчилгээ авахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	6.5.Их, дээд сургуулиудын үйл ажиллагаа, өөрийн удирдлагад нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
7.Гэмт хэрэг, нийгмийн аюулгүй байдал	7.1.Нийгмийн аюулгүй байдал, гэмт хэргийн нөхцөл байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.2.Хуулийг албадан хэрэгжүүлэхэд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.3.Гэмт хэргийн илрүүлэлтэд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.4.Гэмт хэргийн хохирогчид, гэрчийн эрхэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
8.Соёл	8.1.Соёлын өвийг хамгаалахад нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	8.2.Хэл, соёлын ялгаатай байдал бий болгох эсэх, эсхүл уг ялгаатай байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	8.3.Иргэдийн түүх, соёлоо хамгаалах оролцоонд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй

Хүснэгт 4

БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
1.Агаар	1.1.Зохицуулалтын хувилбарын үр дүнд агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	
2.Зам тээвэр, түлш, эрчим хүч	2.1.Тээврийн хэрэгслийн түлшний хэрэглээг нэмэгдүүлэх/бууруулах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	2.2.Эрчим хүчний хэрэглээг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	
	2.3.Эрчим хүчний үйлдвэрлэлд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	2.4.Тээврийн хэрэгслийн агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	

3.Ан амьтан, ургамлыг хамгаалах	3.1.Ан амьтны тоо хэмжээг бууруулах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	3.2.Ховордсон болон нэн ховор амьтан, ургамалд сөргөөр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	3.3.Ан амьтдын нүүдэл, суурьшилд сөргөөр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	3.4.Тусгай хамгаалалттай газар нутагт сөргөөр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
4.Усны нөөц	4.1.Газрын дээрх ус болон гүний ус, цэвэр усны нөөцөд сөргөөр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	4.2.Усны бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	4.3.Ундны усны чанарт нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
5.Хөрсний бохирдол	5.1.Хөрсний бохирдолтод нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	5.2.Хөрсийг эвдэх, ашиглагдсан талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
6.Газрын ашиглалт	6.1.Ашиглагдаагүй байсан газрыг ашиглах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	6.2.Газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	6.3.Экологийн зориулалтаар хамгаалагдсан газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
7.Нөхөн сэргээгдэх/нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялаг	7.1.Нөхөн сэргээгдэх байгалийн баялгийг өөрөө нөхөн сэргээгдэх чадавхыг нь алдагдуулахгүйгээр зохистой ашиглах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.2.Нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялгийн ашиглалт нэмэгдэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй

Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, бусад хууль тогтоомжтой нийцэж байгаа эсэх талаар

Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Олон улсын гэрээний тухай хуулийн холбогдох заалтуудтай нийцэж байгаа бөгөөд Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалын Гуравдугаар бүлгийн 4.5-д заасны дагуу нэг зүйлтэй тул олон улсын эрх зүйн холбогдох зохицуулалт, бусад улсын адил төстэй хууль тогтоомжийн харьцуулсан судалгааг хийх шаардлагагүй гэж үзсэн.

ДОЛОО. ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг соёрхон баталснаар хууль тогтоомжид нийцсэн, үр дүнтэй хувилбар гэж үзэж байна.

Тус хуулийн төслийг соёрхон баталснаар Бүгд Найрамдах Австри Улсаас олгож буй хөнгөлөлттэй зээлийн эх үүсвэрийг баталгаажуулах, Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн төслүүдийг шуурхай хэрэгжүүлэх боломжийг бүрдүүлэх ач холбогдолтой.

7.1. Хорт хавдрын нейронавигаци, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төслийн үр дүн

Энэхүү төсөл амжилттай хэрэгжсэнээр дараах үр дүн гарахаар хүлээгдэж байна:

- Мэдрэлийн мэс заслын нейронавигаци, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний дэвшилтэт технологи нэвтэрсэн байна;
- Орчин үеийн өндөр нарийвчлалтай мэдрэлийн мэс заслын багаж, тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан байна;
- Хорт хавдрын эрт илрүүлэлт, үнэн зөв оношилгоо, үе шат тогтоолт PET-CT-д суурилан олон улсын стандартын түвшинд хүрнэ. MRI, CT-ээр тодорхой бус тохиолдолд хавдрын идэвхтэй эд, тархалт, метаболизмыг ялган оношлох, стереотактик мэс засал, туяа эмчилгээний нарийвчлал нэмэгдэж, хүндрэл, эрсдэл буурна;
- Монгол Улсын иргэд гадаад улсууд руу өндөр өртөгтэй хорт хавдрын эмчилгээний санхүүгийн дарамт буурна;
- “Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалт”-ын “А-1” заалтыг хасах эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.

7.2. Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төслийн үр дүн

Энэхүү төсөл хэрэгжсэнээр дараах үр дүнгүүд гарахаар хүлээгдэж байна:

- Оношилгоо, эмчилгээ, яаралтай тусламж, мэс засал, эрчимт эмчилгээ зэрэг тусламж, үйлчилгээг олон улсын стандартын дагуу түргэн шуурхай, үр дүнтэй үзүүлж, мэс заслын дараах хүндрэлийг 30 хүртэл хувиар бууруулна;
- Өндөр хүчин чадалтай дүрс оношилгооны төхөөрөмжүүд, мэс заслын тоноглол, эрчимт эмчилгээний болон тоног төхөөрөмж суурилуулснаар оношилгоо, эмчилгээний чанар сайжирна;
- Түргэн шуурхай, онош зөрөхгүй тусламжийн хүрээнд хүнд өвчтөний амь насыг аврах боломж нэмэгдэнэ;
- Өвчтөн шилжүүлэх шаардлага буурна. Тус эмнэлэг дотооддоо нарийн оношилгоо, эмчилгээг бүрэн гүйцэтгэх боломжтой болж, иргэдийн гадаад орон руу явах оношилгоо, эмчилгээний зардал буурч, өрхийн болон улс орны эдийн засагт эерэг нөлөө үзүүлнэ;

- Эмч, мэргэжилтнүүдийн ур чадвар дээшилнэ;
- Гэмтлийн дараах сэргээн засах эмчилгээний чанар, хүртээмж сайжирч, үйл ажиллагааны сэргэлт хурдасна.

7.3. Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төслийн үр дүн

Энэхүү төсөл амжилттай хэрэгжсэнээр дараах үр дүнгүүд гарахаар хүлээгдэж байна:

- Ургийн гаж хөгжлийн оношилгоо шинэ шатанд хүрсэн байна;
- Ураг, нярайн мэс заслын тусламж сайжирч, нутагшсан байна;
- Эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээний хүртээмж сайжирна;
- 0-5 насны хүүхдийн өвчлөл, эндэгдэл буурна;
- Эмнэлгийн ажилтнуудын мэдлэг, чадвар дээшилнэ;
- Хүртээмжтэй, чанартай тусламж, үйлчилгээ бий болно.

7.4. Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төслийн үр дүн

Энэхүү төслийн хүрээнд Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээнд 40 нэр төрлийн 356 ширхэг нэн шаардлагатай, эмнэлзүйн ач холбогдолтой, нотолгоонд суурилсан орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлнэ.

Эрхтэн, эд, эсийн тогтолцооны эмгэгийн эцсийн үе шатанд байгаа олон эмчлүүлэгчдийн амь нас, эрүүл мэндийг аврах бодит нөхцөл бололцоог нэмэгдүүлэхэд чиглэж буй тул үнэлэх гол үзүүлэлт нь энэхүү эмчилгээний үр дүнд олон зуун хүний амь насыг аварсан бодит тоон үзүүлэлт, амьдралын чанар нь дээшилсэн иргэд байх болно. Цаашлаад эх орондоо эмчилж чадахгүй байгаа олон эмгэг өвчнийг эмчилдэг болох, мөн гадаад улс орон руу ийм төрлийн эмчилгээ үйлчилгээнд явах иргэдийнхээ явдал чирэгдэл, санхүүгийн болон сэтгэл санааны дарамтыг арилгаж гадагшаа чиглэсэн мөнгөний урсгалыг багасгана. Мөн эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээ хийлгэхээр манай улс руу ирэх гадаад улсын иргэдийн тоо нэмэгдэнэ.

Түүнчлэн эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээний тусламж, үйлчилгээнд оролцож буй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ДЭМБ-аас дэвшүүлсэн (Resolution WHO 75. 2022) 11 зарчим болон 2018 онд шинэчлэгдэн батлагдсан Истанбулын тунхаглалын (Stanbul Decloration 2018) үзэл санаа, хууль болон ёс зүйн хэм хэмжээг баримтлан ажил үүргээ гүйцэтгэж буйг дэвшилтэт технологид тулгуурлан баримтжуулах, ил тод хяналттай шилжүүлэн суулгах систем бүрдэнэ.

7.5. Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гуравдугаар шатны төслийн үр дүн

Төслийн хүрээнд дараах чиглэлийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслүүдийг шинээр нэвтрүүлнэ:

- Хор судлалын лаборатори;
- Цус шүүх, цэвэршүүлэх эфферент эмчилгээ;
- Цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх;
- Зүрхний мэс засал;
- Мэдрэлийн эмгэгийн оношилгоо;
- Олныг хамарсан гамшиг, ослын амь тэнссэн үед ашиглагдах хээрийн эмнэлгийн орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологи бүхий эмнэлгийн тоног төхөөрөмж.

Мөн тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал, оношилгоо, эмчилгээний чадавхыг сайжруулах чиглэлээр тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг нэмэгдүүлэх чиглэлүүд. Үүнд:

- Гэмтлийн мэс заслын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл;
- Эрхтэн шилжүүлэх мэс заслын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл;
- Бүх төрлийн уян дурангийн оношилгоо, эмчилгээ;
- Дүрс оношилгооны тоног төхөөрөмж.

Цэргийн төв эмнэлгийн Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төв, Гэмтлийн болон Мэс заслын эмнэлзүйн төв, Яаралтай тусламжийн тасгуудын техник, тоног төхөөрөмжийн чадамж, хангалтыг өндөр хөгжилтэй орнуудын цэргийн эмнэлгийн жишигт хүргэн, Цусны банк байгуулснаар үндэсний хэмжээнд “Аврахуйн анагаах ухаан”-ы чиглэлээр тэргүүлэх, жишиг, лавлагаа шатлалын эмнэлэг болж хөгжих үндэс бүрдэнэ. Цусны банк байгуулснаар 1 жилд 300 сая орчим төгрөгийн цус, цусан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэн өөрийн хэрэгцээнд нийлүүлэх боломжтой болно.

Улсын хэмжээнд эм, химийн бодист хордлогод өртсөн ард иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах болон үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар олон улсын стандарт түвшинд хүрэх боломж бүрдэнэ.

Олныг хамарсан байгалийн болон үйлдвэрлэлийн осол, гэмтлийн үед тухайн газар оронд нь очиж аврах, яаралтай тусламжийг үзүүлэх, тээвэрлэх, эмчилж хор уршгийг арилгах боломж нэмэгдэж, тус эмнэлгийн иргэдэд үзүүлэх амь тэнссэн үеийн болон гэмтэл, мэс заслын яаралтай тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, бэлэн байдал хангагдана.

7.6. Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, сууриллуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төслийн үр дүн

Төслийг хэрэгжүүлснээр эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, үр ашигт дараах бодит өөрчлөлтүүд гарна:

- Эмнэлгийн оношилгоо, шинжилгээ, эмчилгээний хүчин чадал нэмэгдэж, жилд 200,000-аас дээш иргэнд орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх боломж бүрдэнэ. Ингэснээр үйлчлэх хүрээний хүн амын эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмж бодитойгоор нэмэгдэнэ;

- Орчин үеийн тоног төхөөрөмж, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлснээр дурангийн болон бага зүслэгтэй, нарийн мэргэжлийн мэс заслын нэр төрөл, гүйцэтгэл нэмэгдэж, нийт мэс заслын тоо 20–30 хувиар өсөх нөхцөл бүрдэнэ;

- Судсан дотуурх оношилгоо, эмчилгээ болон өндөр технологийн тусламж, үйлчилгээ дотооддоо хийгдэх болсноор төв эмнэлгүүдэд хандах урсгал 10–15 хувиар буурна;

- ТТАХНЭ-ийн хүчин чадал нэмэгдэж, төрөлжсөн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээ өргөжсөнөөр улсын төв эмнэлгүүдийн ачаалал 15–20 хувиар буурах боломж бүрдэнэ;

- Урьдчилан сэргийлэх үзлэг, эрт илрүүлгийн үйл ажиллагааг өргөжүүлснээр эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрагдалт 30 хүртэл хувиар нэмэгдэж, халдварт бус өвчнийг эрт үе шатанд илрүүлэх боломж сайжирна;

- Хилийн болон алслагдсан бүс нутгийн иргэдийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмж сайжирч, тусламж авахад зарцуулах цаг хугацаа, зардал буурна.

7.7. Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дүү авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төслийн үр дүн

Энэхүү төсөл хэрэгжсэнээр дахаар үр дүн гарахаар хүлээгдэж байна. Үүнд:

- Дуурь, бүжгийн эрдмийн театр орчин үеийн дэвшилтэт технологи бүхий тайзтай болсон байна.
- Соёл, урлагийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжирч, үзэгч, олон нийтийн сэтгэл ханамж дээшилнэ.
- Монгол Улс анх удаа дэлхийн стандартын болон аюулгүй байдлын чанарын шаардлагыг хангасан мэргэжлийн өндөр түвшний театрын тайз, чадварлаг боловсон хүчинтэй болно.
- Олон улсын уран бүтээл, уран бүтээлчид ирж тоглох нөхцөл бүрдэж, дэлхийн хэмжээний уран бүтээлийг эх орондоо үзэх боломжтой болно.
- Урын сангийн баяжилт нэмэгдэж, байгууллагын санхүүгийн чадамж сайжирч, уран бүтээлчдийн нийгмийг асуудлыг шийдвэрлэх боломж нэмэгдэнэ.
- Дэлхийд гарсан шилдэг уран бүтээлчид эх орондоо ирж тоглон, тэднийг дагасан уран бүтээл, уран бүтээлч, үзэгчийн тоо нэмэгдэж, Монгол Улсыг сурталчлан таниулах өргөн боломж нэмэгдэнэ.

Ингэснээр жилд давтагдсан тоогоор 96 удаа тоглодог байсан тоглолтын тоог 126 болгон нэмэгдүүлж, 1 тэрбум 200 сая төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлдэг байсан орлого 30 хувиар нэмэгдэж, олон улсын чанартай тоглолт, арга хэмжээний тоо жилдээ 50 болж, дэлхийн нэр хүндтэй уран бүтээлч, уран бүтээлийг өөрийн тайзнаа тоглуулах боломж бүрдэх бөгөөд тус байгууллагын санд байгаа уран бүтээлийн ашиглалт, эргэлт сайжирч, үзэгчдийн соёл, урлагийн хүртээмж нэмэгдэх чухал ач холбогдолтой болно.

оОо